

BIOGUMUSNING TUPROQA TA`SIRI VA UNING AXAMYATI

Voqqosov Zuhridin Komolxon o`g`li

Namangan muhandislik-texnologiya institut, t.f.f.d (PhD)

To`rayeva Munisa Furqat qizi

Namangan muhandislik-texnologiya institut, talaba.

Annotatsiya: *Bu maqolada kimyoviy o`g`itlarni tuproqqa ta`siri biogumusning tarkibi, qo`llash va o`simliklar o`shishiga tuproqqa tas`ir hamda. Kaliforniya chuvalchangi haqidq malumot beriladi.*

Kalit so`zlar: *Kampost, Kolifarniya chuvalchani, biogumus organik o`git (go`ng)*

KIRISH

Mikrobiologiya sanoatining muhim kashfiyotlaridan biri biogumus o`g`itlar tuproq holatiga sezilari ta`sir ko`satmoqda. Xususan tuproq erraziyasiga, tuproq tarkibidagi elementlarning kamayishga, natijada esa tuproq unumdorligini kamayishi o`simliklar o`shishi va oziq-ovqat sanoatiga yomon tas`ir qiladi[1-7]. Biogumus esa bu muommoga yechimdur. Yani biogumus: organik moddalarning chiqindilarining chuvalchang hazm yo`llari ishtirkida qayta ishlangan tabiiy o`git hisoblanadi. Hayvon chiqindilarining 65-80% namlikda Kaliforniya chuvalchangi bilan bir muddat saqlash orqali ozuqa moddalar va hayvon chiqindisining 20-80% miqdoridagi ozoqa qiymatini saqlagan tayyor hidsiz o`g`it olish mumkun. Hayvon chiqindilaridan tayyarlangan Kaliforniya chuvalchangi yodamida. O`zimliklar o`zashtira oladigan biogumsga aylanadi, Biogumusni boshqa o`g`itlardan farqi u ko`p makro va mikro` elementlani o`zida jamlagan ,

1-jadval

Biogumus kimyoviy tartibi:

Organik massa%	40-50%
Gumus%	10-12%
Azot%	0,8-0,3%
Fosfor tartib%	1,3-2,5%
Kaliy%	1,2-3,9%
Kaisiy%	4,5- 8,0%

Biogumus xususiyatlari: Tuproq unumdorligini oshiradi, Tuproqning mikro floralariga ijobiy ta`sir qiladi; Namlikni yaxshi saqlaydi; Tuproq unumdorligini 15-25% ga kuchaytiytiradi[8-12]. Mexanik granulalardan tashkil topgan, Biogumus olish jaroyonida nrga aynan Kaliforniya chuvalchangi ishlatiladi. Chunki uzunligi 9.9 mm dona diametr 3-5 mm qulay muhitda 7 kunda uruglaydi. Bitta Kaliforniya

Chuvalchangi qulay sharoitda 1.5 mingta chuvalchangi, yovvoyi' chuvalchanglardan ko'ra faol va serpushtdir. Shu sababli shundan foydalanishadi.

Xulosa; Biogumusni boshqa kimyoviy o'g'ildan afzalliklari. Biogumus 4-5 barobar tarkibi bo'yicha kuchli, Kimyoviy o'g'itlarni ko'pishlatilishi tuproq tarkibini tuproq yemirilishi, tuproq erroziyasiga sabab bo'ladi. Biogumus: Tabiiy kuchli, hidli o'g'itni chuvalchanglar hazm yo'llaridan o'tkazib, o'simlik uchun kerak bo'lgan hidsiz qo'llash uchun qulay o'git olinadi. Bu o'g'it tuproq zichligini yaxshilaydi yemirilishini oldini oladini oladi, Sanoat va iqtisod jihatidan ham qulay 500ta sigir chiqindisi 200 gektorni oziqlantiradi shuncha miqdordagi organikadan biogumus ishlab chiqalish 1000 gektor yer oziqlantirish mumkun, Bunda ekinlar hosili 15-20% oshadi, O'simliklar hosili esa 2 hafta oldin tayyor bo'ladi. Biogumus har taraflama qulay ekologik muhim o'g'it hisoblanati.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Komolxon ogli V. Z. et al. YERYONGOQ YOGI UNING TARKIBI VA AXAMYATI //INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION. – 2024. – T. 3. – №. 25. – С. 210-214.

2. Voqqosov Z., Ikramova M., Olimjanova M. Production of organomineral fertilizers based on local raw materials and nitrogen-fixing microorganisms //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 486. – С. 05009.

3. Voqqosov Z., Khudaiberdieva L., Xodzhanazarova M. Studying the process of phenological monitoring of late varieties of plums grown in the climatic conditions of Namangan region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 486. – С. 02012.

4. Zuhridin V., Maftuna I. DETERMINATION OF ACCEPTABLE DIMENSIONS OF BIOFERTILIZER PRODUCTION //Universum: технические науки. – 2024. – Т. 4. – №. 1 (118). – С. 59-62.

5. Худайбердиева Л. А. и др. ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ СОРТОВ СЛИВ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ХРАНЕНИЯ И СУШКИ //Universum: технические науки. – 2023. – №. 11-4 (116). – С. 57-60.

6. Zukhriddin, Vokosov, Kanoatov Khairullo Murodillaevich, and Sulonov Voxodir Elbekovich. "Obtaing Organomineral Fertilizers on Base of Local Raw Materials and Nitrogen-fixing Microorganisms." *Chemical Science International Journal* 31.4 (2022): 44-53.

7. Sharipov S. Y., Azizov A. S., Vakkasov Z. K. Storage of apples in different methods in the valley region of Uzbekistan //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1068. – №. 1. – С. 012029.

8. Воккосов З. К. У. Получение органоминеральных удобрений на основе местных агроруд, минеральных удобрений, навоза крупного рогатого скота и

растворов азотфиксирующих микроорганизмов //Universum: технические науки. – 2022. – №. 6-4 (99). – С. 44-48.

9. Voqqosov Z., Kanoatov K. The influence of organo-mineral fertilizers on the growth of evening apple varieties throughout the year //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – Т. 390.

10. Zuhridin V. PRODUCTION OF ORGANIC FERTILIZERS USING LOCAL RAW MATERIALS //Universum: технические науки. – 2023. – №. 4-8 (109). – С. 12-14.

11. Zuxriddin V., Hakimov S. DEVELOPMENT OF NEW TYPES OF VEGETABLE JUICES AND BEVERAGES TECHNOLOGY //Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology. – 2023. – Т. 8. – №. 1. – С. 59-65.

12. Воккосов З. К. У. и др. РАЗРАБОТКА И ИССЛЕДОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЧЕСКИХ УДОБРЕНИЙ //Universum: технические науки. – 2022. – №. 12-5 (105). – С. 10-15.

13. Kanoatov, X. M., Vokkosov, Z. K., Xodjiev, A. A., & Alieva, G. S. (2021). Organic-Mineral Fertilizer Based On Manure. *NVEO-NATURAL VOLATILES & ESSENTIAL OILS Journal* | NVEO, 10631-10636.